

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

доц. Ілляшенко К.В., студентка Прийма Н.С.

Однією з найбільш актуальних проблем охорони навколишнього середовища в Україні є проблема фінансування природоохоронних заходів. В умовах фінансово-економічної кризи ситуація ще більше загострилася, оскільки державні витрати на потреби охорони навколишнього середовища були істотно скорочені. Тому питання про формування альтернативних джерел фінансування природоохоронної діяльності, вагома роль серед яких належить екологічному оподаткуванню, наразі є особливо актуальним для України.

Екологічні податки – явище непросте, і кожна країна здатна вирішувати проблему їх запровадження своєрідним чином, що є однією з причин досить значної різноманітності видів екологічних податків. За таких умов особливого значення набуває класифікація екологічних податків як інструмент їх узагальнення і систематизації. Враховуючи багатогранність суті цього виду податку, виділяють декілька ознак для їх класифікації. За сферами використання Директорат Європейської комісії з податків і митних зборів розділив на сім груп екологічні податки:

- енергетичні податки (на паливо, на електроенергію);
- транспортні податки (податки на пройдені кілометри, акцизи під час купівлі авто);
- плата за забруднення (забруднення атмосфери і викиди у водні басейни);
- плата за переробку та за розміщення відходів на звалищах;
- податок за викид речовин, що призводить до змін глобальних;
- плата за шумовий вплив;
- податок за користування ресурсами природними.

Податки, як умовно їх називають «екологічними» чи ще називають «EcoTax», в одній та другій формі існують у розвинених країнах світу. В Європейському союзі економічні податки в структурі ВВП становили 2,46 % у 2011р., що складає 304268,34 млн.євро.

За основними цілями використання отриманих доходів екологічні

податки поділяють на такі види:

- збори на покриття затрат;
- стимулювальні податки;
- податки, які підвищують доходи.

Якщо порівняти цей перелік екологічних податків із видами екологічних податків, виокремлених за результатами аналізу екологічного оподаткування європейських країн, то виявиться, що в Україні запроваджено екологічні податки трьох видів:

1) плата за забруднення навколишнього середовища (податок на викиди забруднювальних речовин в атмосферне повітря та пересувними джерелами забруднення в разі використання ними палива, податок на скиди забруднювальних речовин);

2) податки на відходи (податок за розміщення забруднювальних речовин, предметів та матеріалів у спеціально відведених місцях);

3) специфічні для нашої країни податки (податок за радіоактивні відходи (включаючи вже накопичені), не на великий час зберігається радіоактивні відходи їх виробниками на установлений відповідними умовами ліцензійний строк).

Механізм податкового стимулювання екологічно безпечного виробництва не було реалізовано як за часів існування сотень окремих нормативних актів, якими було регламентовано справляння податків і зборів в Україні (Закону України „Про охорону навколишнього природного середовища», Закону України „Про оподаткування прибутку підприємств», Закону України „Про податок на додану вартість” та ін.), так і у сучасних умовах, коли зазначене питання регулюється вже єдиним документом – Податковим Кодексом України, оскільки відсутній взаємозв’язок відповідних норм.

При цьому слід зазначити і наявність позитивних зрушень у національному законодавстві, яким, зокрема передбачено введення в дію нового для країни податку – екологічного податку. Відповідно до пункту 240.1. Податкового Кодексу платниками податку є суб’єкти господарювання, юридичні особи, що не проводять підприємницьку діяльність, установи та організації, громадські та бюджетні установи, та інші підприємства, представництва нерезидентів, та тих нерезидентів, які виконують представницькі функції. Перелічені вище юридичні особи, а також громадяни України, особи без громадянства, іноземці є платниками екологічного податку, лише тоді, коли вони викидають забруднені речовини в атмосферу транспортними засобами, та у випадку

використання ними палива. Таким чином, стягнення податку здійснюється з власників автотранспорту.

В підсумках, хотілось зазначити, що отримані кошти при оподаткуванні мають направитися на розробку та впровадження безвідходних технологій, на стимулювання охорони природи споживачами, розчищення звалищ, утилізація відходів та інше. Отже, екологічні податки, це податки, що служать для охорони навколишнього середовища, та основною мето є стимулювання платника до позитивної поведінки, щодо охорони навколишнього середовища.

Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.): у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 4. – С. 193-195.